

Gazeta TURISTICĂ

UN PROIECT DE MARAMURIS **Gazeta**

NOIEMBRIE 2013

Crăciun în Nord

Situat la confluența râurilor Iza și Tisa, municipiul Sighet (cuprinzând în anul 2007 circa 55.000 locuitori) este centrul cultural și economic al Maramureșului Istoric.

Capitala Maramureșului Voievodal

Până în 1919, Sighetul a fost reședința comitatului Maramureș, iar în perioada interbelică a fost reședința județului Maramureș (interbelic) și, totodată, reședința plășii Sighet.

Având o formă triunghiulară, Sighetul se învecinează la nord, prin granița de pe cursul râului Tisa, cu Ucraina, la nord-est cu comuna Bocicoiu Mare, la sud și vest cu comunele Rona de Jos, respectiv Vadu Izei, iar la vest cu comuna Sarasău. Spre sud-vest se află lanțul vulcanic al munților Gutâi, acolo unde extravilanul municipiului se învecinează cu comunele Giulești, Ocna Șugatag și Săpânța.

CRONOLOGIE

1326 - prima atestare scrisă a localității Sighetu-Marmației
1334 - un Benedict-paroh la Sighet - apare în listele papale
1346 - același Benedict "rector ecclesie de Zygeth"
1352 - (19 febr.) - privilegiile orășenești acordate în 1329 de către Carol Robert celor patru așezări de "oaspeți regali" din Maramureș (Visc, Hust, Teceu, Câmplung) se extind și asupra Sighetului prin diploma dată de Ludovic I, regele Ungariei
1385 - orașul Sighet apare ca reședință comitatensă de unde se emit documente
1397 - ... "villa nostra libera ... Zyget"... aparține familiei Dragoșștilor
1472 - Matei Corvin întărește privilegiile orașului
1551 - Sighetul are dreptul de a ține târguri
1556 - biserica romano-catolică este preluată de reformați cu majoritatea credincioșilor, tot acum funcționează și școala confesională.
1611 - împăratul Leopold acorda dreptul de stema orașului (capul de bour-zimbru).

1700 - (16. febr.) Congregația comitatului decide ca școala să fie susținută din banii publici.
1706 - o statistică relevă existența a 14 bresle.
1717 - tătarii jefuiesc bogățiile sighetenilor ascunse în biserica reformată (la Borșa vor fi nimiciți).
1730 - apar primi piariști, în frunte cu Crisostom, care vor pune bazele construirii bisericii romano-catolice, și a școlii piariste, care era frecventată și de elevi români.
1773 - Iosif al II-lea vizitează orașul și face o mare danie pentru școală.
1775 - se inaugurează noua clădire a școlii piariste cu 188 elevi (actualul muzeu).
1786 - mare foamete.
1840 - recensământ - 5908 locuitori.
1816 - pe toate edificiile publice s-au așezat însemnele imperiale: Vulturul cu două capete; limba oficială - germana; limba de cancelarie și în congregația comitatensă - latina.
1802 - începe construirea liceului reformat (actuala clădire a Liceului Pedagogic) care la 1836, prin contele Ioan Butter - devine

MONUMENTE ȘI CLĂDIRI

Închisoarea Sighet (Memorialul Victimelor Comunismului și al Rezistenței). În Sighet a funcționat temuta închisoare folosită de regimul comunist pentru exterminarea elitelor României. În prezent, clădirea închisorii este amenajată, începând din 1994, ca muzeu, aici avându-și sediul Memorialul Victimelor Comunismului și al Rezistenței, cunoscut ca Memorialul Durerii din Sighet. Memorialul a fost inițiat și realizat de către Fundația Academia Civică (președinte fondator Ana Blandiana). Memorialul durerii este cel mai important obiectiv turistic al orașului (aflat în apropierea primăriei municipiului). Fosta închisoare, transformată într-un memorial al durerii, a fost pusă în anul 1995 sub egida Consiliului European. Primele săli ale muzeului au fost inaugurate în 1997, an în care Memorialul a fost declarat "ansamblu de interes național", totodată fiind recunoscut drept cel mai important proiect dedicat de societatea civilă reconstituirii și analizei trecutului comunist, proiect unic în țările est-europene.

Muzeul Satului Maramureșean (în aer liber). Muzeul este constituit

"academie de drept" - în 1837 liceul avea secții de teologie, drept, filosofie, filologie.
1844 - deschiderea grădiniței de copii a orașului.
1860 - 13 dec - înființarea asociațiunii pentru cultura poporului român din Maramureș la propunerea supremă a Maramureșului.
1862 - își începe activitatea Preparandia romana (Institutul de învățători care va da peste 120 de învățători români).
1867 - 23 oct. - "Societatea de lectură a românilor din Maramureș Dragosiană".
1900 - Ioan Mihalyi tipărește la Sighet primul volum de Istoria Comitatului Maramureș - Diplome Maramureșene din sec. XIV - XV - pentru care, și în general pentru munca sa, va primi premiul Academiei Române (1901).
1918 - 26 mai - se înființează Consiliul Național Român - Dr. Vasile Chindriș președinte, prof. I. Bilatiu Dăncuș secretar și Lt. Florentin Bilțiu Dăncuș - șeful Gărzilor Naționale.
1918 - 7 dec. apare primul ziar românesc "Sfântul".

SIGHETU MARMAȚIEI

ca o rezervație de monumente de arhitectură țărănească, urmărindu-se recrearea unui sat cu specific zonal, cu case și gospodării grupate pe principalele subzone ale Maramureșului Istoric.

Muzeul Etnografic al Maramureșului, situat în centrul orașului, în clădirea care azi găzduiește cinematograful. În muzeu se pot vedea obiecte folosite de-a lungul timpului în ocupațiile de bază din zona Maramureșului. De asemenea, sunt expuse icoane pe sticlă și lemn, piese din portul popular, măști și costumații, purtate cu ocazia datinilor din preajma sărbătorilor de iarnă etc.

Muzeul Culturii Evreiești, cu o expoziție dedicată sigheteanului laureat al premiului Nobel pentru pace, Elie Wiesel.

Casa-Muzeu „Dr. Ioan Mihalyi de Apșa”.

TRASEE TURISTICE

Se poate spune că în Țara Maramureșului "toate drumurile duc la Sighetu Marmatiei". În același timp, orașul reprezintă un punct de plecare la drumeții:
I din Parcul Grădina Morii pe Dealul Solovan (Cetate și punct de belvedere), iar mai departe spre Agriș și vârful Țiganu (Munții Igriș), Valea Șugăului și Vadu Izei (agroturism);
I de la Muzeul satului de pe Dealul Dobăieș spre Rona de Jos și Coștiui (recomandat și cicloturismului) sau peste Dealul Bagna, urmând un traseu de creastă deluroasă până la Coștiui;
I din Cartierul lapa pot fi abordate Munții Igrișului cu numeroase cascade și puncte de belvedere.

1926 - cu ocazia Congresului Național al profesorilor de geografie din România care s-a ținut la Sighet se deschide Muzeul Etnografic organizat de G. Vornicu.
1940 - Dictatul de la Viena - Maramureșul încorporat Ungariei hortyste. Tot acum apare Istoria Maramureșului de Alexandru Filipașcu.
1945 - Maramureșul este încorporat Ucrainei subcarpatice prin diversiunea organizată de Odovicuic. După scurt timp, prin acțiunea țăranilor din satele Maramureșului conduși de preoți și dascăli concertată pe plan diplomatic, Maramureșul reintră în granițele firești.

1948 - se desființează județul Maramureș cu reședința la Sighet, fiind încorporat regiunii Baia Mare, sistem administrativ impus de ocupația sovietică.
1950 - La închisoarea din Sighet sunt întemnițați tinerii opozanți liceeni, miniștri, șefi de guvern, liderii partidelor istorice, generali, academicieni și oameni de cultură, episcopii bisericii greco-catolice, opozanți ai instalării comunismului în România.
1989 - Revoluția cuprinde și Sighetul.

Bibliografie: text Mihai Dăncuș, Albumul Sighetul Marmatiei 675, Editura Muzeul Maramureșului 2001

Localitatea Dumbrăvița este reședința uneia dintre cele 64 de comune ale județului Maramureș, întinsă pe o suprafață de 54 kmp, în componența căreia intră satele Dumbrăvița - reședința comunei, Cărbunari, Chechiș, Rus, Șindrești și Unguraș.

Comuna se învecinează la nord cu orașul Baia Sprie și comuna Groși, la sud, cu comuna Copalnic Mănăștur, la est, cu comuna Sișești, iar la vest, cu comuna Groși și Săcălășeni. Localitatea Dumbrăvița este situată în partea de sud-est a municipiului Baia Mare la o distanță de 12 km de acesta, în frumoasa depresiune prin care străbate râul Chechișel și care deschide în fața ochilor o panoramă fermecătoare de la poalele Mogoșei la malul râului Lăpuș.

MIHAI VITEAZUL LA DUMBRĂVIȚA

În primăvara anului 1600, o tabără de cavalerie din oastea lui Mihai Viteazul poposește câteva zile la Dumbrăvița. Locul poartă și astăzi denumirea de Valea lui Mihai. De aici, oștirea pleacă spre Borșa și trece Prislopul spre Moldova. Domnul Moldovei fuge, dar oastea l-a urmărit până la Hotin. În scurt timp, voievodul reușește să unească teritoriile românești. Deși Cetatea Chioarului era sub stăpânirea lui Mihai, în final ajunge sub stăpânire austriacă.

ISTORIE

Localitatea, favorizată de poziția sa geografică, de bogăția solului, de clima blândă prielnică, a asigurat condiții bune pentru întemeierea unei așezări omenești încă din vremuri îndepărtate, însă a fost atestată documentar în anul 1411, sub numele de Dabrawyche. Unul dintre actele în care a fost menționată localitatea este documentul prin care Sigismund de Luxemburg donează Băii Mari minele de aur și 14 sate din jur despotului roman Ștefan Lazarovici, în schimbul unui oraș de la Marea Adriatică. De-a lungul timpului, localitatea a purtat mai multe denumiri: Dobrawyca în 1491, Dobrawyeza, în 1566 și Dumbrăvița, în 1918.

Bătrânii spun că denumirea localității a fost dată de primii locuitori care s-au stabilit aici, după numele dumbravei de pe malul Lăpușului, care avea sol foarte fertil. Părăurile din comună păstrează și astăzi vechile denumiri Valea Bărgăului, Valea Pădurii, Valea Porcului, Valea Ogrăzii. În timpul domniilor feudale, hotarul comunei a suferit mai multe modificări. Părțile din nord-vestul comunei, cunoscute sub numele

de «Ciungi și Moine», au intrat sub stăpânirea coloniștilor maghiari, care le-au dat numele lor. Astăzi, comuna Dumbrăvița cuprinde satele Șindrești, Chechiș, Cărbunari, Rus și Unguraș.

Istoria acestei localități este strâns legată secole de-a rândul de cea a orașului Baia Mare, Aproape toți cei care au stăpânit orașul Rivulus Dominarum (Baia Mare) și târgul Medius Mons (Baia Sprie), au călcat și stăpânit și localitatea Dumbrăvița. Fiind așezată la răscruce de drumuri și în hotar cu Țara Chioarului, de al cărei trecut istoric mai este legată periodic prin secolele XII-XIV și o perioadă în secolul al XX-lea, prezenta o deosebită importanță.

Numele, ce sună atât de frumos și românesc, l-a primit de la primii locuitori așezați aici, după numele poienii de pe malul Lăpușului ce făcea hotar cu râul Chechișel. Avea cel mai fertil teren pe care, locuitorii, așezați aici, cultivau cereale și căruia îi spuneau „Dumbravă”. Cei așezați aici, fiind mereu în căutare de noi terenuri, au pornit și pe apa Chechișelului spre izvoarele lui, găsind încă o poiană frumoasă,

„Fisculaș - vatră de cultură și tradiții”

O dovadă că aceste meleaguri au fost locuite de români este numele apelor ca: Valea Bărgăului, Valea Pădurii, Valea Porcului, Valea Ogrăzilor etc. La fel, numele părților de hotar: Muncel, Hotară, Moine, Ciungi, Lazuri, Mociră, Șes etc., toate acestea sunt dovezi că localitatea Dumbrăvița a fost întemeiată și locuită de români. Pe aici cobora Grigore Pinte

Viteazul cu oștenii lui în drumul lor spre cetatea Chioarului, de aici avea el și oșteni înrolați în ceata lui. Casa Marcului era numită casă de sfat, punct de legătură aflat la jumătatea drumului dintre Budești și Cetatea Chioar.

ÎN DRUMUL LUI PİNTEA

ÎN NEGURA TIMPULUI

Pe acest teritoriu nu au fost organizate cercetări arheologice. Cu ocazia săpăturilor la diverse lucrări s-au găsit urme care au scos la lumină dovezi de existența a vieții. Au fost găsite urme din neolitic ca: unelte, oase, cesturi de ceramică, locul și vetrele cuptoarelor folosite de olari, dar care nu s-au păstrat pentru că nu s-a acordat o importanță corespunzătoare. La fel au mai fost găsite zgură și silex, resturi scoase la iveală și aduse de apă, ceea ce dovedește că în vechime locuitorii din împrejurimi se ocupau și cu mineritul. Există, de asemenea, urme în apropierea localității Dumbrăvița, care dovedesc existența pe aceste meleaguri a unor așezări ale strămoșilor noștri au fost descoperite la Suciul de Sus, Vad, Baia Mare, Mireșul Mare etc.

DUMBRĂVIȚA
CEA ROMÂNĂSCĂ
ȘI BOGATĂ

Încă din secolul XVII, „bătrânul” oraș „Mons Medius” (Muntele Mijlociu) reprezenta un nucleu important pe harta culturală a orașului, prin renumitele sale bresle de olari. Astăzi, viața culturală a Băii Sprie e la fel de animată. Mai mult, primăria a demarat o serie de proiecte în acest domeniu și sprijină inițiativele culturale remarcabile.

Încă din secolul al XVII-lea, în Baia Sprie exista un centru de ceramică, alcătuit din bresle de olari. În 1780, în oraș erau 50 de olari, ca după aproape 160 de ani, în anul 1938, numărul acestora să scadă la 7. Aceștia locuiau pe strada Olarilor, stradă ce-și păstrează denumirea și astăzi. Prelucrarea lutului și tehnica modelării vaselor nu se deosebește mult de tehnica celorlalte centre de ceramică din țară. Ca elemente de decor, predomină formele geometrice și cele vegetale.

Centrul de ceramică de la Baia Sprie se încadrează în familia ceramicii românești zmlțuită și nezmălțuită.

Astăzi, cel mai de seamă reprezentant al breslei olarilor din Baia Sprie este Leș Daniel, care a devenit recunoscut în țară și străinătate, prin creațiile de excepție pe care le modelează cu atâta talent și suflet.

O altă componentă culturală a Băii Sprie este, de secole, pictura. În Baia Sprie se află și astăzi casa în care a pictat între anii 1932-1960 unul dintre cei mai de seamă reprezentanți ai școlii băimărene de pictură Aurel Pop.

noiembrie 2013

„Muntele mijlociu” al culturii și tradițiilor

Prieten cu Adi Indre și Nicolae Tonitza, Aurel Pop a adus cu el în oraș, de-a lungul timpului mulți prieteni pictori de seamă ai vremii. Aurel Pop devine mesagerul unei arte profund realiste și umaniste, pictând aspecte din munca și viața grea a minerilor din Baia Sprie.

Casa de cultura din Baia Sprie a fost și rămâne instituția culturală cea mai de valoare a zonei, antrenând în activitățile desfășurate aici oameni de cultură de o înaltă calitate profesională și morală. A fost locul unde mulți dintre aceștia și-au promovat operele prin numeroasele expoziții personale și lansări de carte. Aportul adus de Casa de Cultură la ridicarea nivelului calitativ al activităților culturale a orașului a fost deosebit de bogat în timp.

Sub egida Astra, în anul 1922, orașul do-nează, pentru activități culturale, localul vechii școli confesionale cu destinația de CASA NAȚIONALĂ. Sunt inițiate cursuri de alfabetizare a adulților, se deschide o bibliotecă care astăzi numără peste 20000 de volume. Astăzi, activitatea culturală a orașului este promovată și organizată cu suflet și tenacitate de Andrei Bărbos.

Perla turismului maramureșean

Comuna Vadu Izei, așezată la confluența văilor Iza și Mara, este ca toate așezările maramureșene, o păstrătoare de tradiții și obiceiuri care se transmit încă la cei tineri. Departe, însă, mândria cea mai de preț a comunei este reprezentată de multitudinea de porți sculptate - considerate a fi drept cele mai frumoase din zonă. Alături de acestea - spiritualitatea de cote maxime din preajma sărbătorilor, obiceiurile locurilor, arta și portul popular - pe care locuitorii îl poartă indiferent de zi. Comuna Vadu Izei este așezată la o distanță de 7 km de municipiul Sighetul Marmăției și la 56 km față de reședința de județ, municipiul Baia Mare.

Vechimea localității Vadu Izei se pierde în negura timpurilor, fiind descoperite aici dovezi arheologice care atestă locuirea acestor meleaguri. Dovezi scrise apar însă de abia din anul 1383.

Comuna Vadu Izei este cunoscută prin "Porțile maramureșene" executate de Gheorghe Borodi, prin cântecele Mariei Trifoi cu cântecul "Mociriță cu trifoi", ale virtuosului violonist Gheorghe Covaci Cioată, care în 1976 câștigă cu taraful său "Discul de aur" Dijon (Franța), precum și prin poezia lui Tiberiu Utan și a desenelor valorosului artist grafician Vasile Kazar.

Comuna Vadu Izei este situată în județul Maramureș, în nordul României, pe stânga arcului carpatic, la o distanță de 7 km de municipiul Sighetu Marmăției și la 56 km față de reședința de județ, municipiul Baia Mare. Comuna este așezată la confluența râurilor Iza și Mara, la o altitudine de 480 de m față de nivelul mării, pe un șes de 1.5 km lățime și 2-4 km lungime. Este așezată în apropierea paralelei de 47 minute 55 secunde latitudine nordică și a meridianului 23 minute 55 secunde

longitudine estică, aproape de centrul geometric al Europei.

Comuna este, ca toate așezările maramureșene, o păstrătoare de tradiții și obiceiuri care se transmit încă la cei tineri. Departe însă, mândria cea mai de preț a comunei este reprezentată de multitudinea de porți sculptate - considerate a fi drept cele mai frumoase din zonă.

Alături de acestea - spiritualitatea de cote maxime din preajma sărbătorilor, obiceiurile locurilor, arta și portul popular - pe care locuitorii îl poartă indiferent de zi.

Vadu Izei are în componența sa și satul Valea Stejarului, împreună numărând 2968 locuitori - 98% români, țărani lucrând în propria gospodărie, sau muncitori făcându-și serviciul la Sighetu Marmăției în industrie și administrație și 1000 de gospodării.

Suprafața comunei este de 1685 km².

De-a lungul vremurilor localitatea a cunoscut diferite nume: Satul lui Lupu, Vadu Lupului, Vad și Vadu Izei. Tot la Vadu Izei s-a descoperit un depozit de 12 brățări din epoca bronzului, lucrate artistic cu un desen geometric, asta demonstrând că localitatea este mult mai veche.

Relieful. Comuna Vadu Izei este înconjurată de dealuri ce nu depășesc 700 m înălțime, acoperite cu păduri de stejar și fag, cu livezi de pruni, meri și cireși. Cele mai importante dealuri sunt: Ursoi, Priloage, Picui, Costina, Hurgoi. Luncile și izvoarele, apa verzuie și lin curgătoare a Izei, cea albăstruie a râului Mara, adăpostesc o mare varietate de viețuitoare.

Elemente climatologice. Clima este temperat continentală cu cele patru anotimpuri. Temperatura diferă foarte mult de la un anotimp la altul. Vara se înregistrează temperaturi de până la +30 °C la umbra, iar iarna cel mult -28°C.

Rețeaua hidrografică. Rețeaua hidrografică a comunei Vadu Izei este destul de bogată, formată din Râul Iza și Mara. Râul Iza primește ca afluenți: pârâul Valea Porcului, Valea Joti și Sugau.

Vegetația și rezervații naturale. În comuna Vadu Izei se află falnice păduri de stejar după cum însuși denumirea satului aparținător ne spune Valea Stejarului. Pe versanții umbriți ai dealurilor se dezvoltă păduri de gorun și fag în amestec cu alte specii precum carpenul, paltinul, ulmul, cireșul sălbatic.

Biserica de lemn „Cuvioasa Paraschieva” din satul Valea Stejarului

În zăvoaile râului Mara și Iza întâlnim arin negru, salcia albă, răchita roșie, ploful etc. Covorul ierbos este format din diferite specii de graminee și o mulțime de plante cu flori frumos colorate cum sunt: garofița, margarita, sunătoarea, trifoiul sălbatic, păpădia. Principalele mamifere care se adăpostesc în aceste păduri sunt: ursul brun, lupul, cerbul carpatin, vulpea, mistrețul, iepure, etc.

Rezervații naturale: Ursoiul

Vechimea localității Vadu Izei se pierde în negura timpurilor fiind descoperite aici dovezi arheologice care atestă locuirea acestor meleaguri. Dovezi scrise apar însă de-abia din anul 1383 odată cu primul document

scris considerat certificatul de naștere al comunei Vadu Izei. Acesta apare la 27 iunie 1383, în limba latină, emis la Sighet, și adevărește că "nobilul Lupu din Vad este împroprietărit în dauna lui Codrea care nu a dovedit nimic" (Diplome maramureșene sec. XIV și al XV - lea, Ioan Mihalyi de Apșa).

Monumentul lui Vida Gheza, RESTAURAT

Premieră națională! În timp ce zeci de monumente istorice devin mormane de moloz din cauza indolenței, autoritățile locale din Moisei dau o lecție întregii țări demonstrând că, orice localitate își poate prețui istoria și monumentele. Primăria a reușit să restaureze Monumentul sculptorului Vida Gheza, iar la începutul săptămânii viitoare va avea loc sfințirea.

Incredibil! Într-o țară în care ne-am obișnuit să privim cum plouă în bisericile monument, cum ne umilim istoria și cultura, și cum monumentele istorice se deteriorează din cauza lipsei de fonduri și de interes, o comună maramureșeană demonstrează că poate face ceea ce n-a reușit Guvernul. Primarul de Moisei, Toader Ștețcu, și-a trasat un obiectiv îndrăzneț: reabilitarea monumentului lui Vida Gheza.

În total, un vis de 7 milioane de lei, alocați în mare parte din bugetul local. Mai mult, evenimentul va deveni tradiție în Moisei: „Acest eve-

niment în cinstirea Eroilor ar fi trebuit să fie în 14 octombrie, dar începând de anul acesta memoria Eroilor va fi cinstită în 21 octombrie în fiecare an. Pentru că în 14 este Hramul Bisericii nr. 1 din Centru. În fiecare an am desfășurat activități și am depus coroane în luna octombrie, numai că nu era o dată fixă, ci în 12, 13 sau 14 octombrie. Dar în 21 octombrie fiind sărbătoare în calendar, Ziua Eroilor Transilvăneni, am stabilit ca de acum încolo să marcăm în această zi cinstirea eroilor la Moisei. Îi invităm pe toți cei care simt românește să ni se alăture acestui eveniment extrem de important din viața comunei noastre”.

POVEȘTEA MONUMENTULUI

În toamna anului 1944, după mai bine de 5 ani de război pustiitor în Europa, armatele hitleristo-horthyste se retrăgeau spre apus, sub loviturile nimicitoare ale trupelor sovietice și aliaților lor.

În apropierea eliberării, care în zonă s-a produs în 13-14 octombrie 1944, autoritățile fasciste de ocupație au organizat adevărate masacre. Masacrul de Moisei este însă unul dintre cele mai sângeroase. Sâmbătă, 14 octombrie 1944, în jurul orei 17, ocupanții au hotărât să lichideze 31 de români considerați ca dușmani ai statului hortyst. Cei mai mulți făceau parte din detașamentele de muncă

„În 21 octombrie fiind sărbătoare în calendar, Ziua Eroilor Transilvăneni, am stabilit ca de acum încolo să marcăm în această zi cinstirea eroilor la Moisei. Îi invităm pe toți cei care simt românește să ni se alăture acestui eveniment extrem de important din viața comunei noastre”.

Toader Ștețcu

din localitate sau fuseseră aduși din alte localități, tot cu detașamente de muncă. Alții au fost arestați pentru că n-au vrut să-și dea animalele ocupanților, așa cum a fost cazul lui Ioan Andreica Vivat și Vasile Drăgan Ivașcu din Vișeu de Mijloc, a lui Gheorghe Grad a Bălioaiiei din Săcel și a lui Ștefan Tomoioagă Șlincă din Moisei. Ei au fost urcați într-un camion cu prelată, păziți de 6 soldați și duși la marginea comunei. Aici, 12 dintre ei au fost duși într-o casă, așezați în mijlocul camerei și mitraliați de pe geamuri și din ușă. Ceilalți 19 au fost duși în altă casuță peste linia ferată și uciși în același mod. După masacrul, au intrat în comună și au distrus podul din sus de pe râul Vișeu, au incendiat centrul comunei în mai multe puncte, au distrus podul de la calea ferată și gara. Văzând fum și cenușă, oamenii au fugit spre Moisei, pe jos ori cu căruța. Au găsit cenușă și jale.

Spre cinstirea memoriei celor împușcați, elevii de atunci, coordonați de învățătoarea Alexandrina Nap au dat serbări, iar din banii adunați au construit o troiță. În 1958, organele raionale au construit un obelisc de tip sovietic cu o placă

ce avea următorul conținut: «Aici au fost împușcați 29 de maramureșeni care au luptat împotriva fascismului». De fapt, trei dintre ei erau maramureșeni, doi clujeni și 24 mureșeni. Ulterior, această placă a fost înlocuită cu una care reflectă realitatea.

În anul 1966, sculptorul Vida Gheza a sculptat 12 statui din lemn de stejar, care, din cauza ploilor, s-au înnegrit. Astfel că, în 1972 au fost înlocuite cu altele din piatră de granit. În 1989 a început construcția unui nou monument din fondurile întreprinderii miniere, secția geologie. Monumentul urma să cuprindă 29 de statui, probabil figurile celor împușcați, însă, ulterior proiectul a fost abandonat. Ulterior, în 1983 a fost inaugurată casa memorială care ilustrează tristul episod. Acest moment istoric este prezentat publicului vizitator prin intermediul documentelor, fotografiilor și obiectelor personale ce au aparținut celor uciși.

BISERICA DIN LEMN „CĂIENI”

Anul construcției bisericii este 1630. Biserica din lemn închinată Nașterii Maicii Domnului este în Căieni, pe partea estică a satului. Este așezată pe dealul cimitirului, într-o poziție relativ izolată, cu priveliște peste sat.

Fiecare perete e construit doar cu cinci grinzi de stejar, dar secționarea fiecărei jumătăți de grindă este la aproape jumătate de metru. Grinzile sunt unite prin cuie de lemn, iar colțurile sunt legate printr-o tehnică veche. La început, planul bisericii a fost unul tradițional: pronaosul dreptunghic și naosul cu un altar poligonal. La începutul secolului al XIX-lea, biserica a fost modificată drastic. Tot peretele nordic al clădirii a fost mutat cu trei metri mai la nord, ceea ce a dus la forma actuală înclinată. Peretele nou a fost făcut din grinzi de brad și, desigur, picturile murale din secolul al XVIII-lea au fost distruse. În același timp, portalul neobișnuit de mare a fost adăugat în fața intrării, pe fațada sudică. Masiva ușă de intrare este impresionantă prin mărimea și proporțiile sale. O cruce gravată pe pragul ușii este singura decorație. Un acoperiș cu un singur rând de streșini acoperă întreaga structură, dar atât altarul, cât și portalul au acoperișurile lor ușor coborâte. Turla pare foarte scurtă, deși la început era bine proporționată.

BISERICA DIN LEMN “SUSANI” - 1780. Anul construcției acestei biserici este 1784. Fundația bisericii este excepțională: planul triconc arată influența clară a Moldovei, unde acest tip e dominant. Într-un plan triconc sunt trei abside la capătul estic al bisericii, nu numai obișnuita absidă estică a altarului, ci și naosul cu două abside laterale, la nord și la sud.

Accesul în biserică se face prin fațada sudică, nu prin cea vestică, cum este de obicei în cele mai multe biserici din Maramureș. Chenarul larg este decorat cu viță de vie întoarsă pe piloni verticali, cu o cruce și data 1784 pe pragul ușii. Acoperișul are streșini duble în jurul bisericii și doar culmea altarului este ușor mai joasă decât principalul acoperiș. Pictura murală originală a fost aplicată pe bucățile textile, care au fost văruiute cu un strat preparat. Din păcate, la un moment dat, aceste picturi au fost îndepărtate, doar o mică bucată rămasă fiind dovada existenței anterioare.

Catapeteasma poartă semnătura Nicolae Cepschin, fiind din 1788. Aranjamentul este unul obișnuit, deasupra fiind Iisus răstignit, înconjurat de Fecioara Maria și Sf. Ioan Evanghelistul. Urmează apoi teme destul de rare, cel puțin pentru acest loc, Arhanghelii Mihail și cei patru Evagheliști pe o parte, Abel ucis de Cain pe cealaltă parte. Urmează apoi figura centrală a Maicii Domnului înconjurată de profeți și, mai jos, Iisus Hristos în mijlocul celor 12 Apostoli.

**Monumentele
comunei Călinești****MONUMENTUL
EROILOR ROMÂNI
DIN AL DOILEA
RĂZBOI MONDIAL**

În Al Doilea Război Mondial, 64 de militari din comuna Călinești au căzut la datorie. În memoria acestora, locuitorii au dezvelit o placă comemorativă din marmură albă (dimensiuni de 1,60 x 1,80 m), pe peretele bisericii.

**“MONUMENTUL
EROILOR”**

Închinat celor 49 de militari din satul Văleni, căzuți în cele două războaie mondiale. Monumentul este amplasat în fața bisericii din localitate.

Întinderea mare a corpului bisericii sugera, de asemenea, că s-a înălțat vârful acoperișului, iar acum începe chiar sub mica turlă a bisericii. Proporțiile originale sunt vizibile pe părțile vestică și sudică.

Podul original al bisericii era făcută din lut, dar actuala podea este făcută din placaj din lemn pentru pronaos și pentru cea mai mare parte din naos. Altarul și locul din fața catapetesmei, folosite de preoți sunt pavate cu lespezi din piatră. Acestea sunt ușor ridicate și formează o platformă care delimitează acel spațiu sacru de spațiul laic din față. Deasupra platformei, două grinzi marchează aceeași separare. Sunt doar două motive decorative și se pot observa câțiva serafi pictați pe bolta altarului. Pe pereți, pe registrul întâi, întruchipați în picioare Sfinții Ierarhi ținând în mâini cărțile, pe fondul arhitectural. Chiar deasupra ferestrei se află scena Coborârii de pe Cruce. Naosul are o boltă înaltă, pe care este pictat Tatăl, cu un seraf deasupra capului și cu un altul la picioare, prin care se reprezenta la început Sfânta Treime. Pe registrul întâi, pe partea sudică a bolții sunt cinci scene din Geneză, dintre care unele sunt clare, precum Facerea lui Adam, Pomul vieții și Izgonirea din Rai. Pe partea nordică a bolții sunt scene din Vechiul Testament, Lameh vorbindu-i soției, Abel, ucis de Cain, Eva, întorcând lâna, Adam, lucrând pământul, Dumnezeu, vorbindu-i lui Adam și Cain, ucis de Lameh.

Catapeteasma a fost zugrăvită de faimosul pictor de biserică local, Alexandru Ponehalschi, în 1764, așa cum erau originale toate picturile murale interioare. Perspectiva frontală asupra scenelor și fundalul arhitectural simplu care sugerează volumul arată un stil care a fost adaptat suprafețelor mici. Aproape că amintește de miniaturile făcute pentru manuscrise. Catapeteasma are două uși imperioase sculptate frumos și doar o ușă a diaconului. Este o formă de structură arhaică și mai mică, dar se potrivește bine în aceste bisericiuțe.

BISERICA DIN LEMN DIN STRÂMTURA

Biserica veche din localitate a fost adusă în 1661 de la mănăstirea din Rozavlea. Altarul, bolta și iconostasul și-au păstrat forma inițială, iar pictura interioară a fost realizată în 1775 (autorul e necunoscut, semnătura cu litere chirilice fiind, în mare parte, ștersă). Printre obiectele de valoare pe care le păstrează se numără “Cazania lui Varlaam” (scrisă pe la 1643) și icoane pe sticlă sau lemn din secolul al XVIII-lea sau al XIX-lea. Lăcașul de cult deținea și o icoană aurită, care a fost donată mănăstirii Văcărești în a doua jumătate a secolului XX.

**EVENIMENTE
LOCALE:**

! Festivalul de muzică populară, organizat anual în localitatea Glod

! Ziua comunei luna Septembrie

! Târg la “Podul Slătioarei” în fiecare zi de vineri din săptămână

Strâmtura se mândrește cu ultimii buciumași din Maramureș, interpretii cornului tradițional, un corn lung, din metal, pe care îl foloseau ciobanii de la munte pentru a comunica.

De mai bine de un deceniu, comuna se mândrește cu un ansamblu folcloric de copii.

**Mândria
păstrării tradițiilor**

Comuna Strâmtura, cu satele aparținătoare Glod și Slătioara, este un ținut cu o străveche istorie, legat dintotdeauna prin creația sa materială și spirituală de glia și ființa neamului românesc, cu oameni care și-au făcut o mândrie din a păstra tradițiile, portul strămoșesc, și, în special, acea ospitalitate caracteristică zonei.

BISERICA DIN LEMN DIN SATUL GLOD

construită în sec. al XVIII-lea Biserica din Glod a fost construită în 1700 din bărne de lemn de brad, în stil arhitectural maramureșean. Cu excepția altarului, interiorul bisericii nu este pictat. Exteriorul lăcașului de cult înfățișează răstignirea lui Iisus. Biserica are hramul Sf. Nicolae, a fost declarată monument istoric în 1960 și păstrează icoane vechi pe lemn sau sticlă, cele mai multe purtând inscripții cu litere chirilice sau romane.

probabil pentru a destrăma orânduirea și administrația de acest fel. Se urmărea aceasta deoarece, la sfârșitul secolului al IV-lea, Maramureșul era deja integrat Ungariei, dar ca o reminiscență a vechii sale autonomii politice și administrative, el este numit “Tera Maramorosiensis districtus”.

Strâmtura este o așezare foarte veche și a constituit un important centru înainte de timpul stăpânirii romane. Dovadă o constituie obiectele de bronz descoperite la 14 mai 1885 care, după părerea specialiștilor, datează din secolul XI î.e.n. Nu se știe care era numele localității în acel timp, dar faptul că, prin poziția naturală, locul era prielnic apărării, e de crezut că a constituit un centru important pe valea aceluia râu numit Iza.

În 1326 (22 septembrie), Strâmtura apare în documente scrise purtând numele de azi. Astfel, o diplomă eliberată de regele Carol Robert de Anjou arată că numitul rege “conferesc lui Stanislau Kenezul pământul Szurduk (Strâmtura) și scutește acel pământ de sub orice jurisdicție, judecată și contribuțiune regească și, îndreptătesc pe numitul Kenez ca după datina și legile nobililor terei, toate dările ale popoarelor de acolo oprind pe ori și cine ar pretinde vre-o contribuțiune”.

Ca și celelalte sate vecine, Strâmtura făcea parte din cnezatul aflat sub conducerea voievozilor de la Cuhea, (actual Bogdan Vodă) care s-a desființat mai apoi în urma ridicării cnejilor la titlul de comiți, acordat

În 1346, unul dintre urmașii lui Stanislau, cere întărirea diplomei din 1326. Se crede ori că urmașul lui Carol Robert nu mai ținea seama de prima diplomă, ori că alți nobili încercau să ia în stăpânire moșia.

Tot atunci, conventul călugăresc din Lelesz, care avea dreptul de a autentifica actele regale, transcrie la 13 aprilie 1346 actele de proprietate asupra comunei Strâmtura, care trece apoi în posesia voievodului Ioande la Rozavlea în anul 1411.

În documentele de-a lungul vremii, strămturenii sunt cunoscuți ca participanți activi la evenimentele petrecute. Cele mai semnificative ni se par cele legate de lupta împotriva tătarilor. Prima invazie tătară în Maramureș, a avut loc în anul 1566. La 2 septembrie 1717 tătarii se întorceau din Transilvania și au luat-o pe cursul Văii Izei. La locul numit “Piatra Țiganului”, între Strâmtura și Bârsana, localnicii sub conducerea lui Ioan Stan și Simion Săpânțan, le-au întins o cursă care a devenit un dezastru pentru năvălitori.

Străveche vatră de credință

Este foarte probabil ca la început să fi existat o singură așezare, care va fi fost Asuaju de Jos, de unde localnicii au urcat printre cele două văi, așezându-se mai sus, pe deal, unde condițiile de viață și păstorit au fost mai favorabile, luând ființă, astfel, Asuaju de Sus.

Tendința de urcare spre deal a locuitorilor din Asuajul de Jos este întărită și de faptul că vechiul cimitir, care se afla la intrarea în comună, dinspre Asuaju de Jos, se afla în urmă cu 500 de ani în mijlocul comunei, unde se afla și biserica din lemn.

După ce s-a mutat centrul comunei mai înspre deal, biserica a rămas la periferie, de acum încercându-se mutarea bisericii în mijlocul comunei, unde se află biserica actuală. S-a făcut un postament din lemn cu roata din stejar, pe care s-a pus bisericuța pentru a fi transportată de 16 boi proprietatea lui Budea Gheorghe.

Astfel, această bisericuță a fost adusă până la așa-numitul „Deal al popii”, unde, în timp ce se încerca urcarea dealului, s-au rupt toate lanțurile cu care era legată. Nemaiputând fi transportată, această bisericuță a fost așezată pe locul unde acum se afla „Cimitirul de la Lică”.

În 1970, cele două Asuajuri au avut

În 1970, cele două Asuajuri au avut o singură biserică și un singur preot pentru ambele sate. Cărțile de cult existente în actuala biserică dovedesc că, încă cu mult înainte, exista aici o biserică.

o singură biserică și un singur preot pentru ambele sate. Cărțile de cult existente în actuala biserică dovedesc că, încă cu mult înainte, exista aici o biserică.

Actuala biserică din Asuaju de Sus s-a construit între anii 1898-1900, prin contribuția credincioșilor, fiind construită din cărămidă, pe fundație din blocuri de piatră, având o lungime de 30 m și o lățime de 14 m.

Pictura a fost renovată între anii 1967-1968, iar între anii 1974-1975 s-a renovat exteriorul bisericii.

Dintre preoții slujitori, amintim pe Pr. Barna Alexandru - 1890-1912, Pr. Varna Teofil - 1912-1922, Pr. Buda Vasile - 1922-1930, Pr. Drăgan Aurel - 1930-1963, Pr. Suarăsan Ciprian - 1963-1970, Pr. Iuga Augustin - 1970-1977, Pr. Pop Vasile - 1977-1991, urmat de Pr. Bele Petre de 1991-1999 și de Pr. Mărieș Virgil, actualmente Pr. Paroh.

În negura vremurilor și a istoriei se pierde și începutul vieții bisericești din Asuaju de Jos. Biserica existentă datează din 1889, când era aici preot Alexiu Varna, arhitect șef fiind Alexandru Cherecheș din Baia Sprie, fiind pictată de pictorul Ștefan din Baia Mare. Suferind diferite avarii din cauza terenului alunecos, în decursul anilor, a fost reparată, respectiv 1906, 1929, 1952 și 1981. După Pr. Osianu Ioan, Parohia a fost slujită de Pr. Marchiș Vasile, până în anul 1991, Pr. Panici Marian continuând lucrarea slujitoare timp de zece ani, până în 2001, când Preot slujitor ajunge Bot Damian.

Împletind tradiția și dezvoltarea

Localitățile comunei Fărcașa sunt atestate documentar de la începutul secolului al XIII-lea, printre primele localități din Transilvania.

Prima localitate despre care există mențiuni scrise este Tâmaia, din 1231, și este printre primele 30 de localități din Transilvania atestate documentar.

Următoarea localitate atestată este Fărcașa, care apare în 1424 cu denumirea „La lupi”.

Localitatea Sirbi este atestată documentar în anul 1424, cu numele tradus „posesiunea românească a lui Toth”. Denumirile maghiarizate sau germanizate pe care

Proiectul de restaurare a bisericii de lemn din Buzești, monument istoric ce datează din anul 1799, a fost elaborat și depus pentru finanțare în cadrul Programului Operațional Regional 2007-2013, axa prioritară 5, domeniul de intervenție 5.1, în anul 2008.

Proiectul este complex, propune atât intervenția asupra bisericii, cât și realizarea de noi construcții, care vor reda funcționalitate bisericii, obiectivul acestui proiect fiind acela de a crește importanța turismului prin dezvoltarea turismului cultural și religios, toate acestea conducând la o creștere economică ulterioară pentru bunăstarea zonei. În acest moment proiectul se află în derulare. Valoarea acestuia este de 3.940.916,86 lei.

Cheltuieli neeligibile - 752.688,00 lei
Asistența financiară nerambursabilă - 2.384.907,00 lei
Contribuția la cheltuielile eligibile - 48.672,00 lei

le-a avut de-a lungul timpului se leagă de dominația străină asupra Transilvaniei.

Cea de-a patra localitate componentă a comunei Fărcașa este, se pare, cea mai recentă.

Primele mențiuni scrise despre Buzești apar în documente în anul 1648. Documente din anul 1828 fac referire la localitatea Buzești sub numele germanizat Busepsstye, în traducere „producători de lână”, probabil de la faptul că vechii locuitori erau în principal crescători de oi și capre, iar principalele venituri proveneau din vânzarea lăunii și cașului.

Mirifica țară a tradițiilor

Târgu Lăpuș este situat în partea de nord-vest a Depresiunii Transilvaniei, în județul Maramureș, la 47 de km de Baia Mare (reședința de județ). De-a lungul timpului, orașul Târgu Lăpuș a evoluat înspre un centru administrativ, politic și economic al zonei, participând la formarea zonei etnografice „Țara Lăpușului”.

Teritoriul periurban al Târgului Lăpuș cuprinde un număr impresionant de monumente istorice de tipul: monumente situri arheologice, monumente de arhitectură, clădiri memoriale și monumente de artă plastică, dispersate în întreaga zonă, multe oferind și un fond etnografic remarcabil. Totalitatea monumentelor aflate pe teritoriul orașului Târgu Lăpuș este de 23.

În comuna Suci de Sus, pe teritoriul satului cu același nume, au fost descoperite (1887, 1913, 1961), o necropolă de incinerare datând din epoca bronzului mijlociu (sec. 15-14 î.Hr.) și o necropolă de înmormântare de la începutul Epocii fierului (1200-450/300 î.Hr.), în care s-a găsit material arheologic caracteristic unei culturi (Cultura Suci), reprezentată prin ceramică tipică (castroane tronconice carenate, cești cu o toartă supraînălțată, cu decor geometric spiralic ș.a.) și prin numeroase depozite de bronzuri.

În comuna Lăpuș există biserica cu hramul „Adormirea Maicii Domnului”, ce datează din secolul al XVI-lea, având picturi interioare în tempera din 1697; tot aici au fost descoperite urmele unei așezări din Epoca bronzului și o necropolă de la sfârșitul Epocii bronzului și începutul Epocii fierului, cu un inventar bogat (podoabe și butoni de aur, topoare de luptă din fier, pumnale, urne din ceramică, străchini decorative cu motive geometrice etc.).

În comuna Cupșeni, se află o biserică de lemn monument de arhitectură, ce datează din anul 1600.

În centrul orașului Târgu Lăpuș se află Monumentul eroilor căzuți pentru reînțregirea neamului amplasat, ridicat în anul 1935, distrus în 1940, refăcut în anul 1946 (opera sculptorului Bălan Gheorghe).

În incinta Liceului teoretic “Petru Rareș”, ridicat de către “Astra Lăpușana”, se află monumentul istoric cu bustul lui “Petru Rareș (opera sculptorului Mircea Roman)

Crucea ridicată în fața Bisericii ortodoxe române din orașul Târgu Lăpuș, în cinstea eroilor căzuți în primul război mondial

Țara Lăpușului adăpostește biserici din lemn aflate în patrimoniul UNESCO.

În total, întreaga zonă numără 28 Biserici-muzeu din lemn.

Biserica “Arhanghelii Mihail și Gavril”

Cea reprezentativă a zonei se află la Rogoz, a fost construită la 1560. În 1661 biserica a fost distrusă parțial de tătari, dar refăcută ulterior în forma actuală. Cele 125 de capete de cal stilizate simbolizează fuga spre veșnicie. Această biserică este inclusă în patrimoniul UNESCO și beneficiază de punerea în valoare printr-un proiect PHARE în valoare de 184.622,60 Euro, din care contribuția locală - 53.860,61 Euro.

Mănăstirea nou construită, “Sfântul Ilie”, se află la hotarul dinspre sud a Țării Lăpușului.

De asemenea, descoperirile arheologice de pe teritoriul județului, vestigiile datate ca fiind din Epoca Bronzului de pe Valea Chioarului, Săpânța, Lăpuș, demonstrează o continuitate de locuire încă din prima parte a epocii metalelor. Valoroase pentru patrimoniul local, una din cele două clădiri culturale de patrimoniu o reprezintă Școala veche din piatră, datată din 1858, situată în centrul orașului Târgu Lăpuș, declarată muzeu istoric, pentru comemorarea zilei de 5 decembrie 1918, când a avut loc măcelul asupra românilor care sărbătoreau Unirea principatelor Romane. Cea de-a doua, Primăria veche a orașului Târgu Lăpuș, este datată din sec. XIX-lea și adăpostește azi policlinica orașului.

Mănăstirea Sfânta Ana de la Rohia.

A fost construită între anii 1923 - 1925, se află în mijlocul unui codru de stejar și fag pe dealul numit “Dealul Vie” la 500 de metri altitudine. Este o mănăstire monahi, o comunitate izolată care impresionează prin atmosfera de pace și reculegere, prin parcul îngrijit și clădirile sobre. Biblioteca mănăstirii, însumând peste 40.000 de tomuri, tezaurează valori deosebite.

Muzeele locale

se găsesc după cum urmează:

1. Muzeul de pe lângă “Casa poetului” de la Mănăstirea Rohia
2. Muzeul din incinta Clubul elevilor Târgu Lăpuș
3. Muzeul de pe lângă Școala generală Dumbrava
4. Muzeul Florian, la 10 km de orașul Târgu Lăpuș, înspre localitatea Cernești.

O poiană care găzduiește lucrări de sculpturi în aer liber. Țara Lăpușului, loc bogat în tradiții și obiceiuri deține și un patrimoniu bogat de echipamentele tradiționale utilizate; dintre cele utilizate în zonă sunt cele ce aparțin artei populare și care se utilizează la: țesutul la război, țesături din fire naturale, lucratură în lemn (inclusiv sculptura cu motive tradiționale), ceramică și olărit, costume populare, instrumente muzicale.

Dragă turistule,

Când rostogolești ultima filă din calendar, afară frigid se-ntetește, iar în jur începi să auzi dulcile colinde, gândul tău se îndreaptă la Sărbătoarea Crăciunului. Începi să-ți faci planuri de petrecere a Sfințelor Sărbători cu gândul ca acestea să fie cât mai calde, mai curate și mai autentice. Ori, unde altundeva ai putea să sperii la un Crăciun mai adevărat și mai viu decât în străvechiul și autenticul Maramureș?

Chiar dacă tradițiile s-au mai pierdut pe drum, chiar dacă maramureșenii au mai împrumutat obiceiuri și de prin alte colțuri ale lumii – consecință firească a deschiderii și a globalizării – Maramureșul păstrează încă emoția primordială a Sărbătorii Crăciunului, obiceiurile și ritualurile esențiale într-un amestec inedit de arhaic, creștin și laic.

Oriunde ai merge în Maramureș, în Seara de Ajun, vei găsi o casă caldă, luminoasă, cu oameni primeniți, cu mese încărcate cu bunătăți și colindători la ferești.

Anul acesta însă, îți recomand un Crăciun la Cernești, pe Fisculaș, în inima Maramureșului, la confluența dintre Maramureșul Istoric, Țara Lăpușului și Țara Chioarului.

De ce Cernești?

Deși este o destinație mai puțin

cunoscută pentru turiștii care vizitează Maramureșul, Comuna Cernești dezvăluie un tărâm de basm atât în perioada Sărbătorilor de iarnă, cât și în perioada verii. Situată la 30 de km de Baia Mare și 15 km de Târgu Lăpuș, comuna Cernești ni se dezvăluie ca un spațiu magic, cu multe atracții turistice și, mai ales, oameni deosebit de ospitalieri, bucuroși de orice oaspete care le trece pragul.

Așezate într-un cadru natural deosebit, blând și deopotrivă spectaculos, satele Bloaja, Ciocotiș, Trestia, Fânațe, Brebeni și Cernești, cu casele și gospodăriile lor îngrijite și cumpătate în formă și volum, se așează ca o salbă de mărgele de-a lungul râului Bloaja, un râu curat și cristalin precum țuica din olurile sătenilor. În celălalt capăt al așezării, sub piemontul Dealului Preluca, stă de strajă, între nuci și meri, satul Măgureni, precum o cetate de apărare a unui regat vestit.

Aici, de Crăciun, valea clocotește de colindători, tineri sau bătrâni, îndârjiți și hotărâți să nu-și lase uitate tradițiile și obiceiurile. Bucatele și horinca sunt pe fiecare masă și nu e casă în care să intri și colinda ta să nu-ți fie răsplătită cu mere, nuci, sarmale, cozonac și-un pahar de horincă aleasă. De colindat

poți colinda cât te țin picioarele și glasul, dar nu trebuie uitat că a doua zi trebuie să ai putere și de „verjel” – jocul satului de la Căminul Cultural din Cernești. Dacă nu o să mai ai puteri, „Ansamblul Măgura” va face treaba în locul tău și te vei bucura de cel mai autentic joc de Fisculaș.

Dacă ți-ai luat destul timp și omătu’ nu-i prea mare, musai să urci pe Valea Bloajei, pe urmele lui Pinte Viteazul, și nu mare ți-a fi mirarea să te mai întâlnești cu câte un haiduc rătăcit pe Muntele Șatra. Dacă-l întâlnești, roagă-l să te ajute să găsești Mănăstirea Șatra, că mare a fi bucuria lui Dumnezeu dacă-i vei trece pragul. Apoi, la întoarcere, du-te și vizitează Muzeul Florean de pe Pietriș, unde zecile de statui de marmură sfidează cu curaj „moaii” din Insula Paștelui.

În acest spațiu te invit, dragă călătorule, să-ți petreci Crăciunul la pensiuni sau la gazde, sau ca un simplu colindător, pentru că amintirile plăcute te vor însoți un an întreg și mult după aceea.

Și-atunci când sărbătorile s-or termina și te vei întoarce la casa ta, vei putea spune că ai avut un Crăciun fericit la Cernești în Maramureș.

Orașul Șomcuta Mare (în maghiară Nagysomkut – „Fântâna lui Som”) este situat în partea de sud-vest a județului Maramureș, pe drumul european E 58 Baia Mare – Cluj Napoca, la o distanță de 25 km de orașul Baia Mare. Din punct de vedere administrativ, orașul Șomcuta Mare cuprinde următoarele localități aparținătoare: Buciumi, Buteasa, Ciolt, Codru Butesii, Finteușu Mare, Hovrila și Vălenii Șomcutiei.

Peștera Vălenii Șomcutiei.

Descoperită în anul 1977 și cu o suprafață de 5 hectare, peștera se află la o altitudine de 30 metri și are o singură intrare. Pe lângă faptul că este o minune a naturii, această peșteră este și un sit arheologic deosebit de valoros, aici găsindu-se rămășițe din epoca bronzului (resturi ceramice). Peștera este localizată pe afluentul stâng al Văii Vălenilor, lângă satul Vălenii Șomcutiei. Accesul se face din satul Vălenii Șomcutiei spre sud.

Cetatea Chioarului. Centrul politic și militar al domeniului Chioar, această cetate din piatră a fost ridicată în secolul XIII. Este situată pe un câmp izolat, la o înălțime de 400 m, pe șeaua unui deal înconjurat de apa râului Lăpuș.

Orașul Șomcuta Mare este atestat documentar din 1358. Cu toate acestea, apariția localității Șomcuta Mare nu poate fi precizată cu exactitate. Conform tradiției populare, numele orașului provine de la arbuștii de corn care se găseau din abundență în aceste locuri. Despre pădurea pe care o formau odinioară acești copaci se povestește că se întindea peste hotarul orașului Șomcuta Mare și că la mijlocul ei se afla o fântână, în jurul căreia a răsărit comunitatea și mai apoi orașul de astăzi. Încă din secolul XIV, Șomcuta Mare este o așezare cu populație preponderent românească. După un document datat 1319, Șomcuta Mare aparținea din punct de vedere administrativ de „Cetatea din piatră”. Înainte ca întreaga regiune să fie ocupată de maghiari, Șomcuta Mare, împreună cu alte localități din zonă, a aparținut unor voievozi locali

Rezervația naturală de la Bavna.

Cu o suprafață de 25 de hectare, această rezervație de stejar penduculat este situată, în mare parte, pe teritoriul comunei Mireșu Mare, în imediata vecinătate a orașului. Pădurea este compusă din stejari vechi de 135 de ani și tot aici se găsește lăleaua pestriță, monument al naturii.

Biserica de lemn „Sfinții Arhangheli” – localizată în satul Buteasa, datează din jurul anului 1800.

Biserica romano-catolică din Șomcuta Mare – 1895

Biserica ortodoxă „Sfinții Apostoli” din Șomcuta Mare – 1862 – 1885

Casa-școală din Șomcuta Mare, datează din 1784

transilvăneni. În secolul al XIV-lea este menționat aici comitatul Sătmar, în care era amintit Sanislau, voievod al românilor. La 1566 „Domeniul Chioar” era împărțit în 12 voievodate, din care cel stăpânit de Dan Butean, cu centrul la Șomcuta Mare avea 14 sate. În jurul anului 1738, Șomcuta Mare devine cea mai importantă localitate a districtului, căpătând, la sfârșitul secolului XIX, un caracter de târg săptămânal. În perioada interbelică, industria a luat un avânt deosebit, întreaga zonă găzduind un număr din ce în ce mai mare de locuitori. În anii 30, orașul a avut un ziar local numit „Chioar”, trei bănci, gară, poștă, centru de pompieri, școală agronomică și telegraf. Cât privește învățământul, orașul Șomcuta Mare a avut, datorită eforturilor lui Gheorghe Șincai, o școală românească începând cu 1784.

Paradisul turistic al Țării Chioarului

GEOGRAFIE LOCALĂ:

Din punct de vedere geografic, orașul Șomcuta Mare este plasat într-o zonă cu formațiuni deluroase, platouri, depresiuni și porțiuni de luncă. Orașul este înconjurat de un peisaj special, definit de formațiunile deluroase din Dealurile Chioarului și subunitățile Platformei Someșene, cu o parte a masivului Preluca. Cu o întindere de aproximativ 900 km², Depresiunea Baia Mare se află la sud-vest de municipiul Baia Mare pe malurile râului Someș. Limitele sale naturale sunt: spre nord, munții vulcanici ai masivului Gutâi, spre est, Dealurile Cavnicului, spre sud Depresiunea Copalnicului prin colinele Curtuișului, iar spre vest, Munții Codrului. Depresiunea are o altitudine medie de 200 metri, fiind dominată de luncile râurilor Lăpuș, Săsar și Someș. Clima regiunii în care este plasat orașul Șomcuta Mare este specifică zonei. Temperatura medie anuală a zonei este de 9°C, cu media temperaturii minime de 2,4°C în luna ianuarie și și a celei maxime de 20°C în luna iulie. Bazinul hidrografic al zonei Chioar-Codru este reprezentat de râurile Someș și Lăpuș, colectează afluenții și din zona Șomcuta, precum Valea Bărsăului, Valea Cioltului, Valea Prislopului și Valea Boiului. Din punct de vedere al florei, zona se distinge prin păduri de stejar, fag și gorun.

Ca mai toate localitățile de frontieră, Bocicioiu Mare este o comună «bilingvă». Localnicii vorbesc în dialect ucrainean, iar unii au rudenii sau chiar au absolvit o facultate «dincolo de Tisa». Anual, comuna serbează ziua scriitorului Taras Sevcenko, însă nu lipsesc nici obiceiurile maramureșene sau ansamblurile de dansuri și cântece moroșenești. Iar muzeul Pipaș, legendele cu nobili, monumentele istorice, bisericile și traseele turistice de o rară frumusețe completează gama variată de atracții oferite turiștilor.

Casa multiculturalității de pe Tisa

Comuna Bocicioiu Mare este situată pe malul râului Tisa, la frontiera cu Ucraina, și cuprinde satele Tisa, Crăciunești și Lunca la Tisa. Comuna a fost atestată documentar în 1442, ca proprietate a valahului Pancu din Crăciunești. Până în 1948, comuna era „ruptă” de o parte și de alta a Tisei, una din localitățile aparținătoare, Lunca la Tisa, fiind sat ucrainean cu numele de Luh. După restabilirea graniței cu Ucraina, Lunca la Tisa a trecut pe teritoriul românesc.

Obiective turistice

Pe lângă cadrul natural de o frumusețe aparte, comuna se mândrește cu muzeul Pipaș. Nicolae Pipaș, din Tisa, a început să colecționeze obiecte încă din copilărie. Pe atunci, adunarea timbrilor, monedelor, cărților și ilustratelor vechi era doar o joacă. Astăzi, casa soților Nicolae și Maria Pipaș adăpostește o colecție vastă și impresionantă de obiecte vechi, cu o valoare deosebită. Încă de la intrare, te întâmpină sculpturi realizate de artiști celebri ca Oscar Han și Vida Gheza. În șopronul din apropierea casei sunt expuse lăzi de zestre, mobilă veche, ustensile de uz casnic, ceramică de Săcel, război de țesut și alte obiecte populare. Din colecția Pipaș nu lipsesc monede din diferite perioade, timbre, ceramică, icoane pe lemn și sticlă, fotografii, ilustrate, cărți, candelabre, obiecte de cult, dantelă, broderii islamice, picturi. Cele mai multe obiecte au fost achiziționate din comunele maramureșene, folosindu-se ca «monedă» covoarele vopsite vegetal. Printre miile de turiști care au trecut pragul muzeului Pipaș se numără demnitari, miniștri și parlamentari.

- ▮ Așezare «La Mohâlcă» la 1 km de centrul satului, din sec. VI, Epoca migrațiilor.
- ▮ Situl arheologic de la Tisa, punct «Lazuri», lângă gara CFR, pe terasa înaltă, în stânga râului Tisa.
- ▮ Așezare «Lazuri», sec. VII-VIII, Epoca migrațiilor.
- ▮ Așezare «Lazuri», sec. VII, a Chr.
- ▮ Așezare «Lazuri», perioada de tranziție la epoca bronzului.
- ▮ Conacul Szaploncsay Zoltan, actual școală, 1848-1849.
- ▮ Cimitirul evreiesc din Crăciunești, situat lângă râul Tisa.
- ▮ Poartă maramureșeană din lemn, amplasată la intersecția cu satul Crăciunești.
- ▮ Capelă, în cimitirul satului din Crăciunești, din 1710.
- ▮ Mai multe troițe și cruci vechi, unele datând de la înființarea satului.
- ▮ Coloana infinitului amplasată în curtea școlii din Bocicioiu Mare în 1970.
- ▮ Biserica Ortodoxă Ucraineană din Lunca la Tisa

- ▮ Biserica Greco-Catolică din Bocicioiu Mare
- ▮ Biserica Ortodoxă Ucraineană din Bocicioiu Mare
- ▮ Cele trei biserici din Tisa: Greco-catolică, romano-catolică și ortodoxă.
- ▮ Biserica Ortodoxă Ucraineană din Crăciunești.
- ▮ Biserica Greco-Catolică din Crăciunești.
- ▮ Rezervația situată mai sus de Lunca la Tisa.
- ▮ Argila folosită pentru fabricarea cărămidei.
- ▮ Fierăria lui Ghereban Ioan.
- ▮ În cimitirul din Crăciunești se află o cruce semnată de Papa.

Sare și istorie, ingredientele unei vacanțe relaxante în RONA DE SUS

În băile Coștiui, lângă ștrandul cu apă sărată stau la dispoziția turiștilor nouă căsuțe de vacanță sezoniere și un bar-restaurant cu grădină de vară.

Încă de la intrarea în Coștiui, pe partea stângă ne atrage atenția un frumos pâlț de larice (zada) înălțat pictural deasupra codrului dominat de foioase.

Ca tradiție, la Coștiui se serbează an de an Zilele Hollosy. Aici merită a mai fi vizitate Castelul Apaffy (școala actuală), statuia Sf. Ioan de Nepomuk - patronul minelor, biserica ucraineană greco-catolică, Calea Crucii (Calvaria), biserica Sf. Ioan.

În 1992, în Rona de Sus s-a pus piatra de temelie a unei mănăstiri, care are hramul în 28 august

Recomandăm localitatea Coștiui ca pe o mică oază balneoturistică, nu doar celor suferinzi de afecțiuni osteo-articulare și reumatismale, ci și acelor dornici să evadeze, măcar în weekend, din aglomerația orașului. Aici se pot face excursii agreabile în codrii din jur, plajă, băi salin.

ATRAȚIILE TURISTICE

Situată aproape de Sighetu Marmăției, la poalele Herei, comuna Rona de Sus este renumită pentru minele de sare, băile de la Coștiui, monumentele istorice, dogarii de Coștiui, lăcașurile de cult, rezervațiile naturale și multiculturalitate.

După ce traversezi Hera cea plină de culegători de ciuperci, ce te îmbie la tot pasul cu bureți, ghebe și hribe delicioase, ajungi într-un tărâm de multiculturalitate, în care sarea, istoria, meșteșugurile, spiritualitatea și natura se îmbină armonios, într-o « rețetă » de relaxare, aventură și cunoaștere.

Comuna este atestată documentar din 14 mai 1360, printr-un document emis de regele Ludovic cel Mare, în care dăruiește Felsew Rowna (Rona de Sus) nobilului român Stan. Astăzi, componența etnică a localității este majoritar ucraineană.

Localitatea Coștiui are o istorie aparte, legată de minele de sare, deschise pe vremea romanilor. De-a lungul istoriei, sarea a avut o mare căutare, iar ocnele de sare au fost folosite cu precădere drept colonii pentru deținuți și prizonieri, aducând profituri imense. Numele localității vine din latinescul Castellum, denumirea inițială a „fortăreței” din Coștiui, devenită astăzi școală. Populația

CASTELUL-ÎNCHISOARE

Așa cum e situat, sub creasta dealului împădurit, castelul Apaffy din Coștiui pare desprins dintr-o vedere veche care înfățișează un conac părăsit. Potrivit documentelor istorice, denumirea Coștiui ar deriva din latinescul „castellum”. La finele sec. XVII acesta a devenit proprietatea voievodului Apaffy care a renunțat la domeniul în favoarea regelui Ungariei. Istoria familiilor nobiliare care s-au perindat prin castel e strâns legată de cea a minelor de sare din Coștiui. Aproape fiecare proprietar a lăsat în urmă o galerie cu numele său. Desigur că una poartă numele de Apaffy. Îngrijitorul clădirii, Gheorghe Szarvaszoi, explică oricărui turist istoria locului și poveștile fascinante cu galerii prin care erau duși ocașii. Bătrânii povestesc că au auzit de la străbuni că, inițial, castelul a fost din lemn și a ars. Pe locul lui s-ar fi construit apoi altul, din piatră, care ar fi servit ca și castel de vânatoare. Îngrijitorul a aflat că sub castel există un cavou misterios. Anii trecuți, la renovarea bisericii, s-a găsit o monedă cu chipul Mariei Tereza din anul 1700, mai mulți colți de mistreț și oase de animal.

de aici s-a format în timp, prin venirea unor cetățeni de etnie maghiară, ucraineană, germană, turcă, slovacă, română, poloneză s.a. Astfel că Rona de Sus a devenit astăzi o localitate multiethnică și multiculturală.

În satul Coștiui, în biserica romano-catolică, exista o pictură care se pare că îi aparține lui Hollosy Simon. Partea spectaculoasă a situației este reprezentată de faptul că icoana respectivă este singura pictură cu caracter religios realizată de Hollosy Simon. Localnicii susțin că la începutul secolului XX, Hollosy Simon a sosit în Coștiui însoțit de mai mulți discipoli, într-o tabără de pictură. În lipsa altor posibilități de cazare, maestrul și discipolii lui au apelat la preotul din localitate, care i-a cazat în clădirile parohiei. În condițiile în care artiștii nu prea aveau „arginți”, Hollosy s-a oferit să achite cazarea prin picturi pentru biserica din localitate.

INEDIT

Butoaie duble de Coștiui
În satul Coștiui există o adevărată tradiție a dogăritului. Localnicii fac butoaie de diferite dimensiuni, unele chiar inedite: « cu fund dublu », astfel încât să se poată păstra și vin și țuică, fără ca cele două băuturi să se amestece.